

Czető Bernát László
VESZETTEK

Czető Bernát László

VESZETTEK

ATHENAEUM

© Czető Bernát László, 2015

Együttműködő partner: **MEGAFILM**

Eső. Őszi éjszaka. Kék-piros cseppek sötétben. Aszfalton gyűlik a fényes tócsa. A nedves burkolólap kék-piros fényeket ver vissza. A bezárt üzlet kirakatából bamba próbababa bámul át a téren. A művelődési ház bejáratát nézi. Kék arc, piros arc. Kék, piros, piros, kék. Állóképpel játszik a stroboszkóp. A tér közepén Johann Wolfgang von Goethe német költő szobrának talpazata. Körülötte frissen rakott terméskő burkolat. A fehér mészkő talpazatba a költő nevét vésték. Aranybetűk. Fehér mészkő, piros mészkő, kék mészkő, piros mészkő, aranybetű. A talpazaton teljes alak helyett rokokó bronzcipőkbe bújt bronzharisnyás lábszárak. Elvágva térd alatt. A vágás nyoma friss, még nem homályosítja rozsdá, rajta vízcseppek. Kék, piros. Kék, piros.

A művelődési ház előtt – a téren –, a rendőrautók tetején fények villóznak. Az autók mögött egyenruhás rendőrök kucorognak. Cipőjük bőre lassan magába szívja a tócsák vizét. Gémberedő kezükben esőcseppek ülnek meg a jól zsírozott pisztolyokon. Pirosak, kékek. A kézi megafonnal hangosított városi rendőrkapitány már vagy huszadszor

kántálja a felszólítást: „Azonnal hagyják el az épületet! A rendőrség körülvette magukat. Fegyver nélkül, felemelt kézzel jöjjenekh elő! A rendőrség körülvette az épületet. Azonnal hagyják el...” A figyelmeztetés kásásan visszhangzik a házfalokról. „Azoazonnal hagyahagyják elel az épüaz-épületet tet...”

Kék fény, piros fény. A művelődési ház bejáratának két oldalán egész emeletes plakátokról valóságshow-sztárok teli szájjal mosolyognak. Bágyadt-gyenge narancsszín fény világítja meg a művelődési ház előcsarnokát. Valahol mélyen bent tűz lobog. Az emeleten üvegtábla robban, cserepei pengve hullnak az aszfaltra. Egy árnyalak néz ki az ablakon. A rendőrök célba veszik, az árny eltűnik. Egy rendőr a városi kapitány háta mögé óvakodik.

– Kifüstöli őket. – A bekapcsolt megafon fémes krárogását a házak falai visszhangozzák. – „Khifüstöli ökhet-khet-khet.”

A házak előtt, a kapukban és az ablakokban pizsamás, hálóinges emberek ácsorognak. Némelyiken télikabát, másokon pokróc, hirtelenjében magára kapott pulóver. Hideg van, majdnem fagy. Az emberek ázottan dideregnek, de senki sem adja fel. Az egyik pizsamát-frottírköntöst viselő férfi videokamerával dokumentálja az eseményeket. Majd otthon átmenti DVD-re vagy pendrive-ra, és soha nem nézi vissza. A tömegeből magasra nőtt szőke kamasz figyel. Hiába húzkodja lefelé a nadrágját, szárai a bokák fölött érnek

véget. Derekán, agyonmosott kapucnis melegítője alól ki-látszik a sötét alsónadrágba gyűrt póló. Nem azért, mert így akarja. Kinőtte a ruháit. Kövérkés fiú áll mellé. Megböki.

– Máté, most mi lesz?

A szőke csak legyint. – Joci bedurrant. Amit kap, meg-érdemli.

Fülsértő szirénázással érkezik a térre a tűzoltóság felvezető autója, mögötte még lármásabb tűzoltóautó, majd annál is zajosabb harmadik. Kicsapódnak a kocsiajtók, lánglovagok ugrálnak a vizes aszfaltra. A felvezető személyautóból kikászálódik a parancsnok, és a rendőrkapitányhoz cammog. Vadonatúj, betörtlen védőfelszerelésében bár nagyon igyekszik, mégis esetlenül lépdel. Mint Neil Armstrong és Edwin Aldrin, amikor még nem ugrálva közlekedtek a Holdon. Ha nem nyomott volna el minden hangot a szirénák, berregő motorok zaja, hallani lehetne csillogó, csengő-bongó szerelvényei csilingelését. – Mi történt, Tomikám?! – kiáltja.

A rendőr süket-bután néz a kollégára. – Mi van?! Nem hallom!

– Mi történt?! – ordítja a másik.

– Nem hallom, de húzódj hátra! Fegyveresek – mutogat is, hogy hátráljon a tűzoltó.

– Mit mondasz?!

– A rohadt életbe! Csend legyen már! Hallja valaki? – És mert más sem hallja, két kézzel integet a tűzoltóknak, hogy

csend legyen. A parancsnokuk is. A tűzoltók látják a két előljáró hadonászását, de buzdításnak veszik, és munkához látnak. Tömlőket húznak ki a kocsiból, és beindítanak egy aggregátort. A tűzoltóparancsnok erre esetlenül, düllöngélve szalad a rohamkocsikhoz, és maga kapcsolja ki a szirénákat. Valamivel kisebb lesz a lárma. Közben a rendőrparancsnok visszafordul a művelődési ház bejárata felé, és újramegkezd a kántálást. „Azonnal hagyják el az épületet. Körül vannak véve. Felemelt kézzel, fegyver nélkül jöjjene... khkr...” A megafon felköhög és elhallgat, a rendőrkapitány idegesen babrálni kezd rajta. Recsegés hallatszik, majd teljes némaság. Az autók motorjait leállítják. Hirtelen olyan csend lesz, hogy még az ereszekben csörgedező víz tompa csobogását is hallani lehet.

– Kontakthiba vagy beázott – okoskodik az egyik fiatal rendőr. – Vagy mindkettő.

A kapitány megrázza a készüléket. Ez használ, halkán felbúg a szerkezet. Szájához emeli. „Körülvettük az épületet...”

A tűzoltóparancsnok visszaér a rendőrkapitányhoz. Hitetlenkedve bámul a művelődési házra. – Tomi. Ezek azok? – kérdezi a tűzoltó a rendőrt.

– „Toomi, ezeek azook?” – visszhangozzák a tér falai.

– Kik? – értetlenkedik a rendőr. „Kik kik kik?”

– Hát ezek – mutat előre a tűzoltó.

A művelődési ház személyzeti kijárójában, a főbejárat mellett, négy perzselt hajú, kormos arcú, rémült kamasz áll.

1.

Meghúzatta a Hondát. Tizenhat szelep spriccelte a benzint, felbőgött a négy hengerben az erő. Hétszáz kiló lendült az emelkedőnek. Ha nem zárt sisakot vesz fel, ezer muslica váгна sebet az arcába. Már ha október végén lenne muslica. Fák, út, árok, erdő, legelő. Felért a tetőre, ott volt előtte a város. Fészkelődött kicsit a nyeregben. Hegyen át vezetett az út, sokat kellett kanyarognia, a combja egészen elzsibbadt. Visszavett a gázból, megállt. Sarkával kitámasztotta a hatalmas motort, leszállt róla. Levette sisakját. Nyújtózott. Néhány karaterúgással ébresztette az izmait. A dombokon csupasz fák, a város fölött ólomég, és szürkeség, szürkeség, szürkeség. Az út mellett az árokban az eldobott pillepalackok és sörösdobozok között döglött kutya ázott. A férgek, a madarak már kikezdték. Ács nem sokat bajlódott, lehúzta a bőrnadrág cipzárját, és a dög mellé, az árokba vizelt. Nézte a kutya nyitott opálbarna szemét, cserepesre száradt orrát.

A hovatarozás egyértelmű. Ezt az áll nélküli ember is megmondta. Nem mosolygott, csak köpte ki a szavakat.

– Janika, te az én csapatomban focizol. Ezt soha ne feledd! Ha meg valamiféle memóriazavarod támadna, akkor a földre dögöllek. Kiválasztottalak, kihúztalak a szarból, felelősséget vállaltam érted. És ha nem védtem volna meg a szaros seggedet, akkor is csak annyi vagy nekem, mint egy hangya. Bármikor el tudlak taposni. De amíg nekem dolgozol, megvédelek.

Még szép, hogy megvédsz, munkád van bennem – gondolta, de szája egészen mást mondott: – Az embered vagyok. Mondd meg, mit akarsz, és én csinálom.

Az áll nélküli ember ritkás bajszot növesztett, talán hogy ne álltalanságára figyeljenek. A szókés szőrszálakat már megfestette a paprikás lé. – Rendet! Meneteljenek a hangyák szép, hosszú sorban. Hogy hogyan csinálod, az a te dolgod, én nem szólok bele. Megkapod azt a kurva várost, hozd ki belőle, amit lehet. Térdig járj a vérben, és nem foglak baszkurálni. Szabad kezet kapsz. Pénzt, embert, eszközt azért nem, mert nincs, de szabad kezet, azt igen. Ne is halljak rólad! – A megyeszékhely legjobbnak tartott halvendéglőjében, a Csukafogóban kanalazták a halászlét, törték hozzá a parasztkenyeret, itták a savanyú olaszrizlinget. Hárman ültek az asztalnál, Ács, az áll nélküli és az öltönyös nyakkendőös férfi valami bizarr focistafrizurával. Szókére festette, taréjszerűen ágaskodott, és kétoldalt messze füle fölé nyírták.

Az áll nélküli Ácsra vigyorgott. – Csak vicceltem. Baszkurálni foglak, és mindenbe beleszólok. Odafigyelek rád. Pongrácbánya miatt nem fogom elveszíteni a helyemet.

Az áll nélküli ember egyidős lehetett Áccsal. A bortól vagy talán a forró levestől vörösödött ki arca. Lehet, hogy a vérnyomásával van baj. Folyamatosan feszkelődött, egy pillanatra sem állt le. Ács arra gondolt, hogy semmiképpen sem engedné a motorjára ülni. Az utasnak nyugton kell maradnia. A súlypontot a vezető rakja helyre, az utas csak utas. Elég egy kis megingás, és vége. Motorozásnál minden a súlyponttól függ. Na, ja! Mindennél minden a súlyponttól függ. Az áll nélküli ember újabb adag csípős paprikát morzsolt forró levesébe, hogy aztán szürcsöjljön és izzadjon. Időről időre szálkát bányászott ki fogai közül. Ilyenkor kicsit abbahagyta a beszédet. A szálkákat szép sorban a tányérja szélére ragasztotta, és témát váltott. – Van ott Pongrácon az a nyanya. A polgármester asszony. Na, hogy hívják? Nálunk legalább egy tízessel öregebb. Olyan, mint a matektanárnőm volt: nagy segg, vastag vádli, és a mellei durván gravitálnak. Az öreg főbíró, a Sass felesége.

- Bodor Bözse – szólalt meg végre a nyakkendős.
- Prókay doktor mindent tud – vigyorgott az áll nélküli.
- Orvos?
- Jaj, nem – válaszolt a nyakkendős férfi, egy névjegykártyát varázsolt elő, amin az állt: Dr. Prókay Zsolt Prókay és

Társa Ügyvédi Iroda. Ács kitalálhatta volna, mert a sötét-szürke Brioni öltöny és a tarka nyakkendő ügyvédeknek jár. Orvos nem öltözik ilyen jól.

– Prókay doktor jó barátunk. Benne van a csapatban. Csak ha tényleg fontos, akkor hívd! Kicsiség miatt ne zavarod!

– Miért?

– Mert egy osztállyal feljebb focizom – mosolyodott el fölényesen a nyakkendő. Ács továbbra sem értette, ki a csoda ez a Prókay.

– Képviselő – világosította fel a másik. – Na, a Bodor Bözse. A férje bandája csinált belőle polgármestert, persze kinőtte magát. Már ő diktál. Píranya – elhúzta az első szót, ami Ácsot zavarba hozta. Időbe telt, míg rájött, hogy a főkapitány a ragadozó halról beszél. – Én mondom, hogy az a nő egy píranya. Na, ez a nagy seggű píranya kilóra vette meg Rétváryt. Rétváry egy szemét pöcs. Audival jár. Villa az Ipoly-parton, vadásztársaság, külföldi nyaralások. Mismás. Egy nagyarcú kisvárosi pöcs! Mert ha a szemétdombján ő a kakas, attól még nem volt nagyfiú.

– Akkor nem a tévészereplés miatt repült – értelmezte a főkapitány monológját Ács.

– De nem is a gyűjtogató fiúk miatt. Azért jól jött, hogy elnyilatkozta magát. Maga szolgált munícióval. Celeb akart lenni. A hülyéje. Audi 6-os! Azt én sem engedhetem meg magamnak. – Felemelte kanalát. – Na, jó. Meg ne tudjam,

hogy a csaj téged is lenyúl, mert akkor véged, mint a kisvakondnak. El tudom intézni, hogy életed végéig cigánytelep mellett őrizd a rajkókat. Szóval az a nő veszélyes. – A nagy ember krákogott, bányászott, minek eredményeképp egy villás szálka került a tányér szélére. – Beszélj már te is, hagy zabáljak! – fordult egy pillanatra a nyakkendőshöz.

– Pongrácbánya kupleráj. Lopnak, bandáznak, verekednek, drogoznak! Ami nem baj, mert ha ez zajlik, az az élet jele. De most mindenki azt csinál, ami az eszébe jut...

– Hát ne jusson eszükbe! Basszus! Erről tegyél! – Egész este fröcsögtek, sorolták, hogy ki mindenki pöcs, ki mindenki tolvaj, és hogy Ácsnak mi mindenről kell tennie. – A cigánymaffiát ki kell nyírnod. De csak csendesen, lassan. Ki ne ejtsd a szádon, hogy cigány, mert mész hozzájuk egy életen át büdös-bunkó rajkókat hajkurászni. Meg ne halljam, hogy rasszista vagy, mert akkor kirúglak. Utálhatod a cigányokat, buzikat, de rasszista nem lehetsz. Kurvák a kamionparkolóban, de vigyázz rájuk, hagyd őket dolgozni, mert ezért kerülnek a kamionok Szlovákia felől. Pénzt hoznak az országnak. El ne felejtsem. Egy szerb díler is kavarr arra. Ne nyúlj hozzá, csak ha feltétlen szükséges, mert az adu ászt nem játsszuk ki idő előtt. És fogd vissza az embe-
reidet! Ne lopjanak sokat! A határnak is van határa. Érted, mire gondolok.

– Akkor ez egy küldetés.

– Békemisszió – röhögött az áll nélküli ember, elégedet-

ten átnyúlt az asztalon, és megveregette Ács vállát. – Fog ez menni, nem igaz, Zsolti?

A gyomra egész éjjel görcsölt. Talán a savanyú bor tette. Vagy az állatlan fenyegetőzése. Felesleges, mert anélkül is neki dolgozik. Nincs más választása. A rendőrszálláson persze nem volt gyógyszer. Körbejárta a megyeszékhelyet, mire egy éjszakai patika hajlandó volt neki savlekötőt adni. Eltévődött. Amikor visszaért, az induló hajnali műszak csörömpölése miatt már nem tudott aludni. Reggel bevásárolt az áruházban. Vett új cipőt, elfogadható áron öltönyt, amiben hivatalokba járhatott. Csak délután ült fel a motorra. Az úton a feje kiszellőzött, és mire Pongrácbánya határához ért, helyükre kerültek a dolgok. Messze a megyeszékhelytől, még messzebb a fővárostól.

Végzett. A hab lassan oszlott az árokban. Csend, madárcsicsergés, alig halható morgás a város felől. Az állomásra érkező vonat kürtjének elmosódott hangja. A völgybe telepített város felé fordult. Balra a lakótelep, középen a gyár, mögötte a belváros, jobbra az alsóváros, azon túl lehet a Szabadságtelep, a gettó. Milyen cinikus névadás. Felhúzta a cipzárt. Térkép a fejében. Le a városba, végig a lakótelep mellett, a gyár előtt a hosszú Széchenyi úton a Martinásztérig. Öt perc. Szép innen ez a város! Játék házak, játék autók, a vasúti síneken játék vasút mellett az emberek bolháknak látszottak. Bolháknak vagy hangyáknak. Ugrálnak vagy dolgoznak. Autó húzott el mellette. Mire leér a város-

ba, ez is játék autó lesz, amit egy bolha vezet. Vagy hangya. Valahonnan fentről nézve a Hondája is csak egy játék motor, és ő is csak bolha. Na, nem. Bolha semmiképp sem. Ránézett a döglött kutyára. A bolha csak ugrál, mígnem egy kutya fogai között végzi. Vagy egy kihűlt dögön. Bolhapiac. Bolhacirkusz. A hangya épít. Bolyt, társadalmat, jövőt. Másokért él: a társaiért, az utódaiért, a világ tisztaságáért, mert mi is lenne hangya nélkül a Föld, ha szorgos hangyák nem szednék össze a hulladékot, nem takarítanak el a piszkot. Egy szemétkupac. A hangya becsületes, hűséges, a bolha csak élősködik. A hangya életének messziről is van értelme. Ha távlatot kapnak a dolgok, minden kitisztul. Egyszerűbbek lesznek a megoldások, kézenfekvőbbek a feladatok. Mindenki tudja, mi a teendő, és azt is teszi. Megszűnik a zűrzavar. A tekintetével követte az idegen autót. Amikor a kocsí leért a városhatárra, lelassított, majd megáll. Két bolha állt az út mentén. A mellékúton kék-fehér autó. A sofőr bolha kiszállt a kocsiból, közelített a két bolhához, megállt. Aztán visszaszállt, és indított. A két bolha visszament az út menti fák közé. Rendet kell tenni. Hiába szemét egy alak az áll nélküli, ebben igaza van. Bolhacirkusz helyett hangyabolyt kell építeni.

Ránézett az órájára, ideje indulni. Visszaszállt a motorra, és gázt adott. A hátsó kerék csíkot húzott az aszfalton, a nehéz túramotor eleje kicsit megemelkedett, nekiindult a lejtőnek. Ács élvezte az erőt, amit a túlságosan is sok

– ezernyolcszáz – köbcenti adott, élvezte, hogy a stabil, súlyos gép önálló életre akar kelni, és mégis ő uralja mind a százhusz ló erejét. Jó dolog kézben tartani a dolgokat. Ettől férfi a férfi.

Az utolsó kanyar előtt mintha látott volna valamit. Sejtette, hogy micsodát, de nem törődött vele. Figyelnek. Legyen. Figyeljenek. Történjen meg, aminek meg kell történnie. Ez is csak egy próba. Rákanyarodott a város előtti utolsó egyesre. Ellenállt a kísértésnek, hogy még egyszer meghúzassa a motort, így cukkolja a lesben állókat. Lassított. Alig ötvennel ment el a város határát jelző tábla mellett. Csak innen lehetett látni a bekötőúton várakozó két rendőrt és a rendőrautót. Az egyik kilépett az útra, és leintette a motort.

– Jogosítványt, forgalmi engedélyt, személyigazolványt kérek – mondta az öregebb, akinek három ezüstcsillag volt a vállapján. A másik körbejárta a motort.

– Valami probléma van? – vette le a sisakot.

– A traffipax szerint száznegyvennel jött a lejtőn. A hetvenes táblához képest kicsit sok.

– Erős a gép.

– Sokba tud kerülni az ilyesmi...

Ács elővette bőrdzsekijéből tárcáját. Sorra vette ki a papírokat. A fiatalabb rá se nézett, elbűvölte a motor.

– Shadow? – kérdezte, és leguggolt, hogy közletről láthassa a csodát. Sok autóst kell még megkopasztani, hogy ez összejöjjön.

– Még hogy Shadow! Gold Wings. Jogosítvány... személyi... forgalmi... – adta a törzsőrmester kezébe.

– Most mit csináljak magával? – nézett Ács szemébe az öreg. Erre a kérdésre az országúti illem szerint kérdéssel kell felelni: „Mennyibe fájna ez nekem biztos úr?” És akkor lehet alkudni, hogy hány pénzbe kerül a rendőr felejtése.

A nyakkendő és az áll nélküli igazat beszélt, állapította meg magában.

– Lehet benne száz ló – találgatott a fiatal.

– Még több is – vigyorgott a motoros. Az öreg rendőrt zavarba hozta, hogy állja a tekintetét. Miért nem fél? Legalább izzadhatna.

– Vízhütéses? – firtatta a fiatal őrmester, és ujjával halvány csíkot húzott a krómozott lengéscsillapítóra tapadt porra.

– Az.

– Látszik rajta, hogy törődik velem.

– Szeretem – mondta Ács derűsen.

Az öreg rendőr belenézett a papírokba, és kiment fejéből a vér. Ez maga a lidércnyomás.

– Mibe volt? Négymillió? – A fiatal őrmester megpiszkálta a gyertya gumikupakját.

– Ha Shadow-t vettem volna. De ez Gold Wings. Zsír újan bő hatba van.

– És az extra...

Az öreg nem bírta tovább.

– Kussoljál már!

– Mi van?

A fiatal rendőr sértődötten állt fel, már azon volt, hogy visszaszóljon, de a két férfi arcát látva, megértette, hogy ez a helyzet nem az a helyzet. Ács magabiztosan várakozott, az őrmester arcán rémület. A motoros elővette jelvényét.

– Mutakozzunk be egymásnak. Ács János százados, a maguk új főnöke.

– Basszus!

– Ez a rendszerezített bemutatkozás a megyében?!

– Nem. Bocsánat. Darvas Csaba főtörzsőrmester – tisztelgett az öreg.

– Mohácsi Róbert őrmester – préselte ki magából a fiatal.

– Szeretném, ha most bemennénk a kapitányságra.

– Azonnal – mondta a főtörzs, és elindult a bekötőúton álló rendőrautó felé. A motoros nem mozdult.

– Várjon! A büntetés? Az el van felejtve? – bökött egyet az öreg rendőrön.

– Vicces a százados úr – fordult vissza savanyúan a főtörzs.

– Na ja! Őrmester, tud motort vezetni? – szólította meg a fiataalt.

– Igen.

– Jösi is van? Mert ha nem, az szívás lenne.

– Van egy Yamahám. De csak krossz.

Ács kivette a kulcsot a motorból, odadobta az őrmester-

nek. Aztán a sisakot. Mohácsi az üléshez szíjazott sportzsákot nézte.

– És a cuccal mi legyen?

– Ha megérkezik, hozza be maga. Városi kapitány vagyok. Csak nem cipekedhetek.

– Okés.

– Vigyázzon, mert nagyon érzékeny a gyorsulásra. Hét másodperc alatt már száz fölött van – azzal beült a rendőrautóba. – Ja! A gyorsajtásért büntetés jár.

A családi házakat felváltották a lakótelep paneljai. A hajdani szupermarketben nagy angol és holland zászlókkal díszített használtruha-üzlet működött: Keddenként új kollekciónak. Amikor beért a belvárosba, a széles sugárút minden átmenet nélkül négyről kétsávosra szűkült. Ács szórakozottan nézett ki az ablakon, és mintha valami jelentéktelen témával csak az időt múlatná, a főtörzset leckéztette.

– Szóval, mi volt ez?

– Százados úr, jelentem, mire gondol?

– „Most mit csináljak magával?” – idézte gúnyosan az elhangzottakat. Az öreg nem válaszolt, hát Ács folytatta: – Égés, mi? Tudja, a zсарu szó nem a zсарol igéből ered, hanem a zsandárból. Ha megtudom, hogy bárki, érti, bárki pénzt fogad el a kapitányságon, maga is repül. De előtte leüli. Értette?

Az öreg rendőr pontosan tudta miről van szó. Régi trükk,

amivel a legénységet évszázadok óta egymás ellen fordították. A büntetés közös, bárki követi el a vétket. A katonák egymásban keresik az ellenséget, nem az előljáróban. Maguk hozzák meg az ítéletet, hajtják végre a büntetést. A jutalmazás viszont egyéni, mert motiválni tudni kell. A főkának hal kell, az állománynak jutalom.

– Százados úr...

– Nem érdekel, és nem is akarok tudni róla. Tényleg nem. – Ács már járt Pongrácbányán, de az régen volt. Még a középiskolával kirándultak ide, több mint tíz éve. A város semmit se változott. A főtér mellett haladtak el, aminek a közepén állt a híres-hírhedt szobortalpazat, rajta a két bronzcipő. – Ezt még megúsza. Most még csak egy stoppos vagyok, akit felszedett az út mentén. Attól a pillanattól vagyok a parancsnoka, hogy beléptem a kapitányság épületébe. Utána már más a leosztás. Még két perc lazaság, aztán fegyelem, ha ért engem.

Ács halkán beszélt, egy pillanatra sem emelte fel a hangját. Aztán a szoborlopásról, a művelődési ház felgyújtásáról kérdezett, hogy mit látott Darvas. Nem érdekelte a botrány, azt hat tévécsatornán az egész ország láthatta. Ő is látta, hogy a vörösesszőke, keskeny arcú riporternő mint számol be a művelődési ház könyvtárának felgyújtásáról. „Vége a világnak, ha ilyen történhet. Ady Endre és Goethe írásai égtek.” Aztán áldozatokról beszélt, nem elkövetőkről. Ez vastagon ellentmondott a rendőri jelentéseknek, amiben

mindenért a fiúkat hibáztatták. A lényegét egy városi hírességgel, valami öreg sportolóval mondatta ki. – A városban nem lehet ember módjára élni. A Szabadságtelepen régen ápolt, kertés családi házak voltak, most ez a munkanélküliek elhanyagolt nyomortelepe. Már a harmadik generáció nő fel rendszeres munka nélkül. Bandák uralják a városrészeket. Ezek a srácok, akiket lefogtak, csak kisfiúk. Kölykök, akiket kihasználnak, ha arra van szükség. A bűnösök a nagy bandák vezérei. A nagyfiúk. Ki tanítja rendre a nagyfiúkat?

Ács megint megkérdezte a törzsőrmestert:

– De mit látott maga?

– Állampolgári bejelentés érkezett, hogy...

– Olvastam – vágott közbe. – Telefonált egy öregasszony, hogy bontják a szobrot. Nem érdekel. Tudni akarom, hogy mi történt.

Rétváry Tamás százados – Ács rövid úton távozott elődje – hiú volt, pökhendi és buta. Egy város utálta egységesen. Interjúút adott a helyi tévének, amit átvettek az országos csatornák is. A szabadságtelepi fiúkra akarta kenni az egészséget, de mielőtt bármit tehetett volna, repült. Kínos a megyének, kínos a testületnek. Az öreg kapitány nyilatkozata hemzsegett a feltételezésektől, előítéletes gyanúsításoktól. A Madarász fiút egy odavetett mondattal elítélte, mert apja börtönben ült. Lakatos Patrikot, Pecát, mert félig vagy háromnegyedrész cigány. Simahomályt, Simonyi Róbertet, mert családi

viszonyai rendezetlenek. Amikor végzett az interjúval, odavetette a riporternőnek: – Ha valami olyat mondtam, ami kiveri a biztosítékot, vágja ki! – Tulajdonképp ez a mondat verte ki a biztosítékot, mert a riporternő egyben, csorbíthatatlanul adta le az anyagot. A búcsúmondattal együtt.

Kellemetlen ügy. Miért volt felrepedve Madarász Joci szája? Ezt egyébként kiválóan lehetett látni az eredeti anyagban, az egyik kereskedelmi csatorna még le is lassította a felvételt, hogy a vak is lássa. Hová tűnt a szobor vádli fölötti része? Hová a feltételezett eszközök? És főleg. Miért tagadták a fiúk a nyilvánvalót? Ami talán másképp lehetett nyilvánvaló és igaz, de arról senki nem beszélt. Hazugságok, kötelességmulasztások sora. Az egész kapitányság búzlótt és rohadt. És nem volt, aki megvédje Rétváryt.

– Csak tényeket. Ne feltételezzen! Feltételezésekre nem vagyok kíváncsi. – Ács még mindig nem nézett az öregre. Bosszantotta puhasága, erőtlensége. Egy rendőr nem lehet lekvár. Sunyi, vén pöcs. Az ilyen kapálja a krumplit, ne intézkedjen. Minek törölték el a kedvezményes nyugdíjat?!

– Két kocsival érkeztünk a főtérrre. A csibészek bemene-
kültek a művházba. Erősítést kértem, mert fegyvert felté-
teleztem. – Mohácsi rájött, mit is mondott, feltételezett,
pedig azt Ács megtiltotta. – Mit csináljak?! Ez tény. Tény,
hogy feltételeztem. Akkor még nem tudtuk, hogy csak né-
hány taknyos.

– Haladjon már! – vicsorított türelmetlenül Ács.

– Húsz perc múlva megjött a kislétai és a boroshutai csapat. Meg a Rétváry kapitány úr. Akkor már lángolt a műház könyvtára.

– Szerencse, hogy nem lőtték le a kölyköket.

– Erről azért nem volt szó.

– Aha. Óvatosságból osztottak ki pár pofont.

– Nem vertük meg őket – felelte sértődötten az öreg. – Egy pofon se volt.

– Nem hiszem el.

– Esküszöm. Végig ott voltam, senki nem ütött. – Bár ez őszintén hangzott, mindketten ismerték az életet. Ha ilyen helyzetben őrizetbe vesznek egy kamaszt, azt lepofozzák. Négyet még inkább. – Szánalmasak voltak a kölykök. Sajnáltam őket.

– Mitől is vérzett a Madarász fiú szája? – Jól megjegyezte a fiú nevét. Az apja, Madarász Károly adott nevet Pongrác-bánya első országos botrányának. Madarász valamikor a konverter vezető mérnöke volt, a gyár bezárás után vállalkozó. Tíz évvel később tönkrement. Amikor végrehajtani mentek hozzá, sörétes puskával lőtt le egy rendőrt. A részletekre már nem emlékezett, de majd utánanéz. Utána kell néznie, alapos lesz, és nem vét hibát.

A rendőrség az öreg négyemeletes, szocreál épület földszintjét és első emeletét foglalta el. A bejárat a sarokról nyílt. Oszlopos beálló alatt rövid szoknyás rendőrlány posztolt.

Formás lábai fölött már nem volt említésre méltó. A főörzs az udvarról nyíló hátsó bejárathoz készült kanyarodni, de Ács megállította, és kiszállt. Élete nagy napján csak nem fog a hátsó bejáraton bemenni. A rendőrlány rámosolygott, kérdezte, miért jött. Ács megmondta. A lány még jobban mosolygott.

Mohácsi őrmester az előcsarnokban várt, lábánál az új kapitány zsákja hevert. Visszaadta a Gold Wings kulcsát, felemelte a főnöki zsákot, de a százados kivette kezéből.

– Mutassa az utat! – vette vállára Ács a pakkot.

A kapitány a folyosó végén székel, Mohácsi a hozzá vezető úton mindenhová benyitott.

– Ügyeleti szoba. – Kockás pokróccal letakart heverő, üres íróasztal, két szék, hűtőszekrény. Semmi személyes tárgy. Továbbmentek.

– Kihallgatószoza. – Asztal, két szék, csupasz falak. Itt se volt néznivaló.

– Darvas, Schulcze és az én szobám. – A következő szobában legfeljebb hat négyzetméteren három íróasztal, három szék osztozott, a falakra ragasztott parafa lemezre körözési felhívásokat, családi képeket tűztek. Ács meg akarta tudni, mégis, kikkel dolgozik. Közelebb lépett a fényképekhez. A mosolygó feleségek, gyerekek között kegyetlenül meggyilkolt férfi színes, tizenháromszor kilences fotója éktelenkedett. Rossz embernek tartozhatott, és a rossz embernek rossz emberek voltak a fogdmegjei. Ács közelről

is megnézte a képet, a sarkában hat évvel korábbi dátum. A férfi ingét letépték, egyik lábáról elvesztette a cipőt. Vér borította megkínzott mellkasát. Előbb megverték, majd tízegynéhány szúrással, vágással lemészárolták. Ács nyomozott egypár gyilkossági ügyben, sok ilyen képet látott. Látta az áldozatokat, otthonukat, tárgyaikat. Meghallgatta gyermekeiket, párjukat, barátaikat. Csak a dolgát végezte, amikor felderítette hajdanvolt életüket, de akaratlanul is megismerte a gyengéiket, erényeiket, és persze a szeretteiket, ellenségeiket. A nyomozások során hullákból emberek lettek. Ismerősök, akikkel sohasem találkozhatott. Azt gondolta, hogy tisztelni kell a halottat. Leszakította a rajzszegről a képet, és az asztalra tette.

– Ezt talán mégse.

Az öreg miután leparkolt az udvaron, csatlakozott hozzájuk. Együtt mentek az eligazítóba. Nyolc széket zsúfoltak be, ennyi volt a kapitányság állománya. A táblát az iskolától kapták. A fekete festék itt-ott lekopott, a fába rajzszögek szúrtak sok száz lyukat. A székek furnérja hámlott.

– A többiek?

– Hárman otthon, ketten járőrben, meg mi négyen itt. Mármint a százados úrral.

Ács maga csukta be az ajtót, aztán zsebéből papír zsebkendőt halászott ki, abba törölte a kezét, mert kosz vonta be a kilincset, az ajtót. Egyáltalán mindent. Ragadt, amihez csak hozzáért.

- Mikor szellőztettek utoljára?
- Az ezredfordulón – mondta az őrmester.
- Á, korábban, akkor én már itt voltam – viccelődött a főtörzs. – Ez a százados úr irodája.

A főnök birodalma viszont ragyogott a tisztaságtól. – Kétszer akkora, mint az eligazító – morogta Ács, mikor beléptek.

– Ja – válaszolta a főtörzs mértéktartóan. Még nem tudta, de sejtette, hogy az új főnök helyteleníti a fényűzést. Motoros. Nem autóval jött.

Ács körülnézett, és magában megállapította, hogy elődje egyvalakit biztosan szeretett. Önmagát. A falon a rendőrség angol nyelvtanfolyamának bekeretezett bizonyítványa, Rétváry nevére kiállítva. A kanadai lovasrendőrség emléklapja, Rétváry ott töltött kéthetes kiképzéséről. Néhány fénykép, amin Rétváry volt látható, amint kezet ráz egy rendőrtábornokkal, horgászruhában méteres harcsát emel magasba, és két piros ruhás kanadai lovas rendőrrel ölelik át egymás vállát. Valamint az ország és a város címere, Rétváry nélkül. Börgarnitúra, akvárium, alja kaviccsal felszórva, kínosan ízléstelen kincsesláda, elsüllyedt vitorlás. Üveges szekrény, amiben iratok helyett kubai rumot, francia konyakot, háromféle whiskyt és tequilát tartottak.

– Ez mi? – bökött Ács az íróasztalra. A koloniál íróasztalon iratok, fényképek, írószerek heverték.

– A százados úr még nem költözött ki. Amikor megkapta a nyugdíjazási parancsot, betegszabadságra ment. Azt hittük az átadásra visszajön.

– Miféle átadásra?

– Hát, hogy ő átad itt mindent, a százados úr meg átveszi – nézett tanácstalanul társára az őrmester. – Ezt mondta.

– Ezt – nyomatékosította bólintással a főörzs.

Ács felkapta a szemetest, és karjának egy mozdulatával belesöpört mindent, ami az asztalon volt.

– Átvettem. – Mohácsi kezébe nyomta a papírkosarat. – Ami nem hivatalos, azt dobja ki! A többit az irattárba! És kerítsen egy kartondobozt! – A főörzs bután nézett rá. – Az üvegekhez. Munkahelyen nem tartunk alkoholt.

– Nem?

– Vagy otthon a helye, vagy ha van mit ünnepelni, azonnal megisszuk. De tudja mit? Az ökor következetes. Ezt most az ünnepelésre félrerakjuk.

A két rendőr vigyorgott.

– Ha lesz mire.

Ács munkához látott.